

Законодавчі заходи та бізнес-стимулювання щодо боротьби із забрудненням повітря у країнах з розвинутою економікою

Інформаційна довідка, підготовлена Європейським
інформаційно-дослідницьким центром на запит
народного депутата України

Європейський інформаційно-дослідницький центр створено з метою надання народним депутатам України інформації, яка може бути використана ними у законотворчій діяльності. Діяльність Європейського інформаційно-дослідницького центру здійснюється в рамках програми USAID "Рада: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво", що виконується Фондом "Східна Європа". Більше про центр на сайті <http://euinfocenter.rada.gov.ua/>

Країни з розвинутою економікою (Великобританія, Німеччина, Франція, Швейцарія, Польща) ведуть активу боротьбу із забрудненням повітря шляхом імплементації в законодавство ЄС щодо забруднення повітря розробки власних програм та стратегій і застосування податків та пільг для зменшення забруднюючих викидів. Розглянуті країни для стимулювання бізнесу щодо запобігання забруднення повітря запроваджують:

- податки та штрафи на діяльність, що забруднює повітря;
- гранти та субсидії для переходу на екологічний комерційний транспорт, на нові екологічні технології;
- зобов'язують заводи та бізнес контролювати та впроваджувати заходи з метою уникнення аварій та зменшення кількості викидів в атмосферу;
- створюють екологічні зелені зони.

I. Правове регулювання охорони атмосферного повітря в Європейському Союзі

Європейське законодавство стосовно якості повітря будується на принципі, відповідно до якого держави-члени Євросоюзу ділять свою територію на декілька зон і агломерацій. У цих зонах і агломераціях держави повинні проводити оцінку рівня забруднення атмосферного повітря з використанням вимірювань, моделювання та інших емпіричних методів і надавати дані про якість повітря Європейській Комісії. Якщо рівень забруднення перевищує граничні або цільові значення, держава-член зобов'язана підготувати **план або програму якості повітря** для усунення відповідних джерел забруднення. Крім того, інформація про якість атмосферного повітря повинна поширюватися серед громадськості.¹

Завдяки широкому діапазону заходів з охорони навколишнього середовища викиди речовин, що забруднюють атмосферне повітря в Європі, суттєво скоротились протягом останніх 26 років (**Таблиця 1**).¹

Країни Європейського Союзу керуються наступними **Директивами** (детальніша інформація стосовно законодавства ЄС щодо забруднення атмосферного повітря наведена в **Додатку А**):

- **Директива 2008/50/ЄС²** про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи.
- **Директива 2010/75/ЄС³** про промислові викиди (інтегроване запобігання та контроль забруднення).
- **Директива 2001/81/ЄК** щодо державних граничних норм для певних забруднювачів атмосфери (наведених у таблиці 1);

¹ Air pollution statistics - emission inventories [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Air_pollution_statistics_-_emission_inventories.

² Directive 2008/50/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on ambient air quality and cleaner air for Europe [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1517767986250&uri=CELEX:32008L0050>.

³ Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 on industrial emissions (integrated pollution prevention and control) Text with EEA relevance [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1517823914348&uri=CELEX:32010L0075>.

➤ **Директива ЄС 2016/2284⁴** про скорочення викидів окремих атмосферних забруднюючих речовин на національному рівні на 2020 та 2030 рр. відповідно до цілей Гетеборзького протоколу.

Таблиця 1.

Концентрація викидів в атмосферному повітрі, % у порівнянні з 1990р.⁵

	Оксид сірки (SO _x)	Неметанові легкі органічні сполуки (NMVOC)	Оксиди азоту (NO _x)	Аміак (NH ₃)	Тверді частинки, діаметром менше ніж 2,5 мікрона (PM _{2.5})
1990 рік	100%	100%	100%	100%	100%
2015 рік	10%	39%	45%	78%	70%

На рівні Європейського Союзу директиви визначають стандарти охорони здоров'я та регулюють боротьбу із забрудненням від промисловості. Країни-члени ЄС зобов'язані:

- 1) контролювати якість повітря;
- 2) інформувати населення про забруднення повітря;
- 3) поважати встановлені стандарти охорони здоров'я;
- 4) створювати національні плани дій для скорочення викидів у повітря та реалізації дій у тих сферах, де спостерігаються перевищення норм забруднення повітря;
- 5) встановлювати правила щодо комплексної профілактики та контролю забруднення, що виникає внаслідок промислової діяльності;
- 6) створювати системи екологічної інспекції промислових установок та заводів;
- 7) отримувати дозволи для всіх типів сміттєспалювальних установок, негайно інформувати компетентні органи щодо аварій та вживати заходи для зменшення екологічних наслідків і запобігати виникненню подальших інцидентів та аварій.

II. Правове регулювання та бізнес-стимули щодо охорони атмосферного повітря на національному рівні

⁴ Directive (EU) 2016/2284 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2016 on the reduction of national emissions of certain atmospheric pollutants, amending Directive 2003/35/EC and repealing Directive 2001/81/EC [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1517841840816&uri=CELEX:32016L2284>.

⁵ File:Emissions of air pollutants, EU-28, 1990-2015 (Index 1990=100) update.png [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Emissions_of_air_pollutants,_EU-28,_1990-2015_\(Index_1990%3D100\)_update.png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Emissions_of_air_pollutants,_EU-28,_1990-2015_(Index_1990%3D100)_update.png).

Французька Республіка

Законодавство Франції щодо якості атмосферного повітря:

- Закон Про якість повітря та раціональне використання енергії (LAURE).⁶
- Закон Про енергозбереження (LTECV).⁷

Закон Про якість повітря встановлює:

- ✓ моніторинг якості повітря;
- ✓ розробку інструментів прямого планування та створення технічних заходів;
- ✓ створення фіскальних та фінансових положень;
- ✓ введення системи контролю та штрафів.

Положення **Закону Про енергозбереження** щодо запобігання забруднення повітря полягають у:

- прискоренні оновлення індивідуального та громадського автопарків. Використання екологічно чистого транспорту і сприяння розгортанню зарядних станцій для електричних та гібридних транспортних засобів. Заплановано створення 7 мільйонів пунктів зарядки до 2030 року на території Франції;
- наданні дозволу громадам створювати обмежені зони руху, в яких пропонуються знижки на оплату паркування та інші платні послуги для екологічно чистих транспортних засобів;
- забезпеченні кращого обліку якості повітря, який здійснюється у розрізі міських планів контролю забруднення повітря.

У 2016 р. створено **Національний план моніторингу якості атмосферного повітря** (PNSQA), який визначає організаційні, технічні та фінансові принципи на період 2016-2021 рр. Оцінка, моніторинг та моделювання розповсюдження забруднювачів здійснюється за допомогою мережі вимірювальних станцій (на території країни розташовано приблизно 650 штук). На місцевому рівні створюються **Плани захисту атмосферного повітря**, які визначають цілі та заходи, спрямовані на зменшення концентрації речовин, що забруднюють повітря, в агломераціях понад 250 000 жителів та в районах, де кількість забруднювачів повітря перевищує або може перевищити норми.

➤ Заходи щодо підвищення якості повітря, пов'язані з транспортними засобами.

Для підтримки та сприяння розвитку «чистих транспортних засобів», які менше забруднюють атмосферне повітря, надаються **податкові пільги для теплових, газових, гібридних та електричних транспортних засобів (BONUS)**.⁸

⁶ Loi n° 96-1236 du 30 décembre 1996 sur l'air et l'utilisation rationnelle de l'énergie [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT00000381337>.

⁷ LOI n° 2015-992 du 17 août 2015 relative à la transition énergétique pour la croissance verte ([Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000031044385>.

⁸ Mesures antipollution [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/N18131>

BONUS надається :

- ✓ для придбання екологічно чистих автомобілів (екологічний бонус, Таблиця 2);
- ✓ за відмову від старого автомобіля.

Таблиця 2**Бонуси для мешканців Франції на купівлю електричного транспортного засобу в 2018 році**

Вид транспортного засобу	Екологічний бонус		«Бонус за конверсію»	
	Вимоги до транспортного засобу	Сума бонусу	ви є платником податку на дохід за 1 рік до купівлі	ви не є платником податку на дохід за 1 рік до купівлі
Автомобіль, фургон	<p>1. Бути новим:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ автомобіль, який ніколи не був зареєстрований як у Франції, так і за її межами ✓ автомобіль, раніше зареєстрований як демонстраційний транспортний засіб (термін реєстрації не більше 12 місяців) <p>2. Випромінювати максимум 20 грамів CO₂ / км</p>	<p>- 27% від вартості придбання транспортного засобу</p> <p>- максимум € 6000*</p> <p><i>*Якщо ви відмовляєтесь від старого дизельного автомобіля, ви також можете отримати вигоду від премії за конверсію</i></p>	€ 2,500	€ 2,500
Скутер, мотоцикл, квадроцикл	<p>1. Бути новим:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ автомобіль, який ніколи не був зареєстрований як у Франції, так і за її межами ✓ автомобіль, раніше зареєстрований як демонстраційний транспортний засіб (термін реєстрації не більше 12 місяців) <p>2. Не використовувати свинцево-кислотний акумулятор</p>	<p>Максимальна чиста потужність двигуна не менше 3 кВт</p> <p>- 27% вартості придбання транспортного засобу</p> <p>- максимум 900 €</p> <hr/> <p>Чиста максимальна потужність двигуна менше 3 кВт</p> <p>- 20% від вартості придбання транспортного засобу, включаючи ПДВ</p> <p>- максимум 100 €</p>	€100	€1100
Велосипед	<ul style="list-style-type: none"> ✓ бути новим ✓ не мати акумулятора зі свинцем ✓ бути обладнаним електричним допоміжним двигуном з максимальною безперервною потужністю 0,25 кВт ✓ не повинні продавати його протягом року після його придбання. 	<p>- 20% від вартості</p> <p>- максимум 200 євро</p>	Бонус не надається	

Таблиця 3.

Податки на транспортні засоби в 2018 році

Податок «Malus»		«Податок на CO ₂ »		Додатковий податок для найбільш забруднюючих автомобілів	
- застосовується до найбільш забруднюючих повітря легкових автомобілів - податок розраховується відповідно до кількості грамів двоокису вуглецю (CO ₂)		є додатковою платою для автомобілів, розраховується в залежності від фіскальної сили (діє з 1 липня 2004 р. покупки або оренди)		цей податок складає 160 € за рік, та залежить від дати 1-ї реєстрації автомобіля та кількості викидів CO ₂	
Кількість викидів CO ₂ , г/км	Сума штрафу, €	Фіскальна сила, кінських сил	Тариф, €	Рік 1-ї реєстрації автомобіля	Кількість викидів CO ₂ , г/км
≤119	0	≤ 9	0	2009	250
від 120 до 130	від 50 до 300	>9 та <11	100	2010	245
від 131 до 140	від 301 до 1050				
від 141 до 150	від 1051 до 2300				
від 151 до 160	від 2301 до 4050	>11 та <14	300	2011	245
від 161 до 170	від 4051 до 6300				
від 171 до 180	від 6301 до 9050	> 14	1000	2012 та після	190
від 181 до 185	від 9051 до 10500				

Стікери забруднення Парижа «Crit'Air». З метою зменшення забруднення повітря в Парижі запроваджено схему, згідно з якою всі автомобілі повинні мати наклейку, яка визначає розмір викиду вуглецю. У разі порушення - **штраф від 68 до 135 євро.**

Існує шість різних категорій, починаючи від найчистіших транспортних засобів (електричних і водневих автомобілів) – 1-а категорія, до найвищих забруднюючих дизельних транспортних засобів – 6-а.

У Парижі також запроваджено заборону на рух з 08:00 до 20:00 наступних транспортних засобів:

- Автомобілі, зареєстровані до 1997 року.
- Мотоцикли та моторолери, зареєстровані до 1 червня 2000 року.
- Вантажні автомобілі та автобуси, зареєстровані до 2001 року.

➤ **Заходи щодо підвищення якості повітря, пов'язані з домогосподарствами.**

Для домогосподарств надаються **податкові кредити (CITE) для опалювальних приладів**, які використовують нові види енергії, у розмірі **8000 євро** для однієї людини та **16000 євро** для пари.⁹

⁹ Calcul et déclaration du CITE [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.impots.gouv.fr/portail/particulier/calcul-et-declaration-du-cite>.

➤ **Заходи щодо підвищення якості повітря, пов'язані з промисловістю.**

Податок на забруднення. Платниками податку є суб'єкти, чия господарська діяльність викликає забруднення навколишнього середовища. Ставка податку на викиди речовин, що забруднюють повітря, - **38,11 євро за тонну**.

Ліцензія на експлуатацію та діяльність промисловості, яка призводить до екологічного ризику забруднення, коштує від **442,10 євро** (для малих підприємств з менш ніж двома працівниками) до **2225,76 євро** для більшості інших підприємств.

Федеративна Республіка Німеччина

Контроль за якістю повітря в Німеччині в основному регулюється **Законом Про запобігання шкідливого впливу на навколишнє середовище, спричинене забрудненням повітря, шумом, вібрацією та подібними явищами (BImSchG).**¹⁰ Крім того, існують положення щодо контролю якості повітря на **рівні земель**.

Уряд Німеччини 14 листопада 2016 року затвердив **План дій щодо клімату 2050**, в якому окреслено заходи, за допомогою яких Німеччина може скоротити викиди парникових газів на 80-95% до 2050 року.¹¹

Політика уряду Німеччини.¹² Чотири стратегії Уряду Німеччини щодо контролю за забрудненням повітря:

- встановлення стандарту якості навколишнього середовища;
- вимоги щодо скорочення викидів відповідно до найкращих наявних технологій;
- правила виробництва;
- встановлення граничних значень викидів.

➤ **Заходи, щодо підвищення якості повітря, пов'язані з транспортними засобами.**

Автомобільний податок (Kraftfahrzeugsteuer). Автомобільний податок (Kraftfahrzeugsteuer) є обов'язковим. Він сплачується за рік на вимогу місцевої податкової служби (Finanzamt). Власник зареєстрованого транспортного засобу несе відповідальність за несвоєчасну сплату податку (Схема 1).

Екологічні зелені зони. З метою зменшення забруднення атмосфери, у багатьох містах Німеччини створені **екологічні зелені зони (Umweltzonen)**. Щоб заїхати до такої зони, транспортний засіб повинен відповідати встановленому рівню норм викидів вихлопних

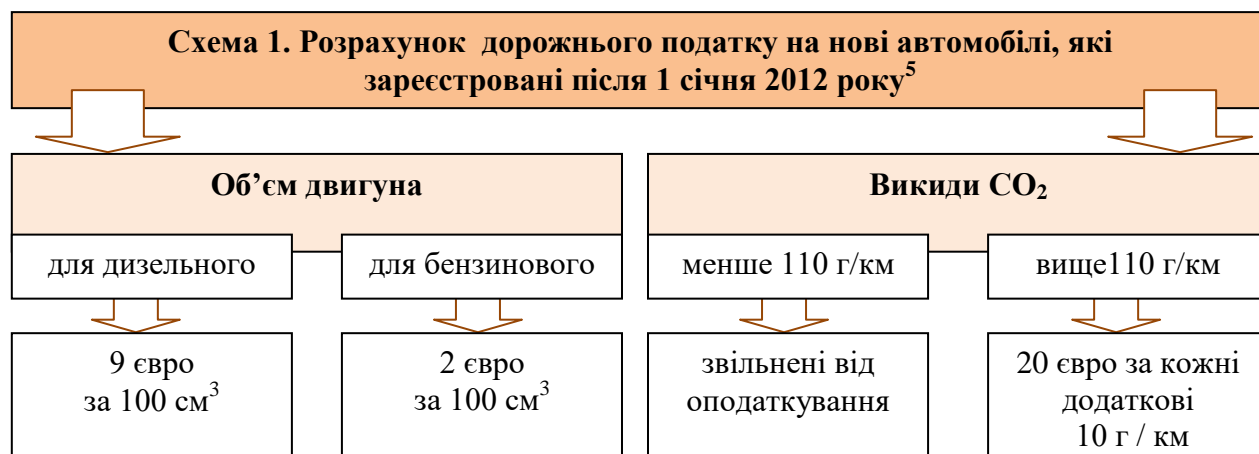

¹⁰ Gesetz zum Schutz vor schädlichen Umwelteinwirkungen durch Luftverunreinigungen, Geräusche, Erschütterungen und ähnliche Vorgänge [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.gesetze-im-internet.de/bimSchG/>.

¹¹ Air pollution in Germany [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://en.wikipedia.org/wiki/Air_pollution_in_Germany.

¹² General information Air Pollution Control [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.bmub.bund.de/en/topics/air-mobility-noise/air-pollution-control/general-information/?cHash=708635c8a9f766bc5d0c165b53867c44>.

газів. Всі автобуси, легкові та вантажні автомобілі зобов'язані мати наклейку на передньому вітровому склі - **екологічний значок** (зеленого, жовтого, червоного кольорів), який визначає клас забруднення.

Місцева влада на власний розсуд вирішує, яким категоріям транспортного засобу слід заборонити проїзд до зони низьких викидів та розмір штрафів. У Берліні штраф за проїзд через зону низького рівня викидів неекологічного транспорту становить **80 євро**.¹³

У 2016 році встановлено, що Німеччина є однією з 6 країн ЄС, яка має **найнижчі податки на забруднення повітря**.¹⁴

Республіка Польща

Контроль за якістю повітря в Польщі регулюється **Законом Про охорону навколишнього середовища**.¹⁵ Крім того, уряд може розробити **Національну програму захисту повітря (НПЗП) та Національний перехідний план (НПП)**, якщо рівень забруднення повітря перевищує допустимі норми. НПЗП ухвалено 2015 року, а НПП чинний з 1 січня 2016 року до 30 червня 2020 року. НПП встановлює щорічні граничні норми викидів.

На національному рівні впроваджуються нові системи для вимірювання та запобігання забрудненню повітря. Органи місцевої влади в рамках **короткострокових планів дій**, що приймаються за рішенням воєводських парламентів, проводять заходи щодо зменшення кількості твердих частинок у повітрі та, за потреби, медичні заходи для населення, яке постраждало.

¹³Vehicle / Sticker [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.berlin.de/senuvk/umwelt/luftqualitaet/umweltzone/en/fahrzeug_plakette.shtml.

¹⁴ Environmental tax statistics [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Environmental_tax_statistics#Main_statistical_findings.

¹⁵ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20010620627>.

➤ **Заходи щодо підвищення якості повітря, пов'язані з домогосподарствами.**

У межах **Закону Про охорону навколишнього середовища** органи місцевого самоврядування можуть встановлювати вимоги до палива та опалювальних приладів, що використовуються в будинках, з метою зменшення рівня смогу в містах. Наприклад, у 2015 р. в місті Краків заборонено використовувати вугілля для опалення у своєму воєводстві.¹⁶

«Чиста теплота з твердого палива в моєму домі». Житлово-комунальне господарство є основним джерелом забруднення повітря в Польщі. Саме тому Міністерство навколишнього середовища підготувало **путівник** для громадян про належне використання приладів домашнього опалення. Він містить поради щодо правильного використання пристроїв опалення будинку твердим паливом, переважно вугіллям та деревиною.

Крім того, уряд країни встановив вимоги до твердопаливних котлів з метою зменшення рівня викидів в атмосферне повітря.

➤ **Заходи щодо підвищення якості повітря, пов'язані з транспортними засобами**

Здійснюється закупівля екологічного громадського транспорту та популяризація електротранспорту. Транспортні засоби з високим рівнем вихлопних газів можуть бути позбавлені свідоцтва про реєстрацію.

У 2009 р. **податок на забруднення повітря автомобілями**, що використовуються в комерційних цілях, становив від **1,93 євро до 42,01 євро** за 1000 кг бензину без свинцю, що використовується в автомобілях чи у обладнанні.¹⁷

Податок на забруднення повітря від птахівництва становить від 1,18 євро до 4,11 євро за 100 птахів щорічно.

Сполучене Королівство Великобританії та Північної Ірландії

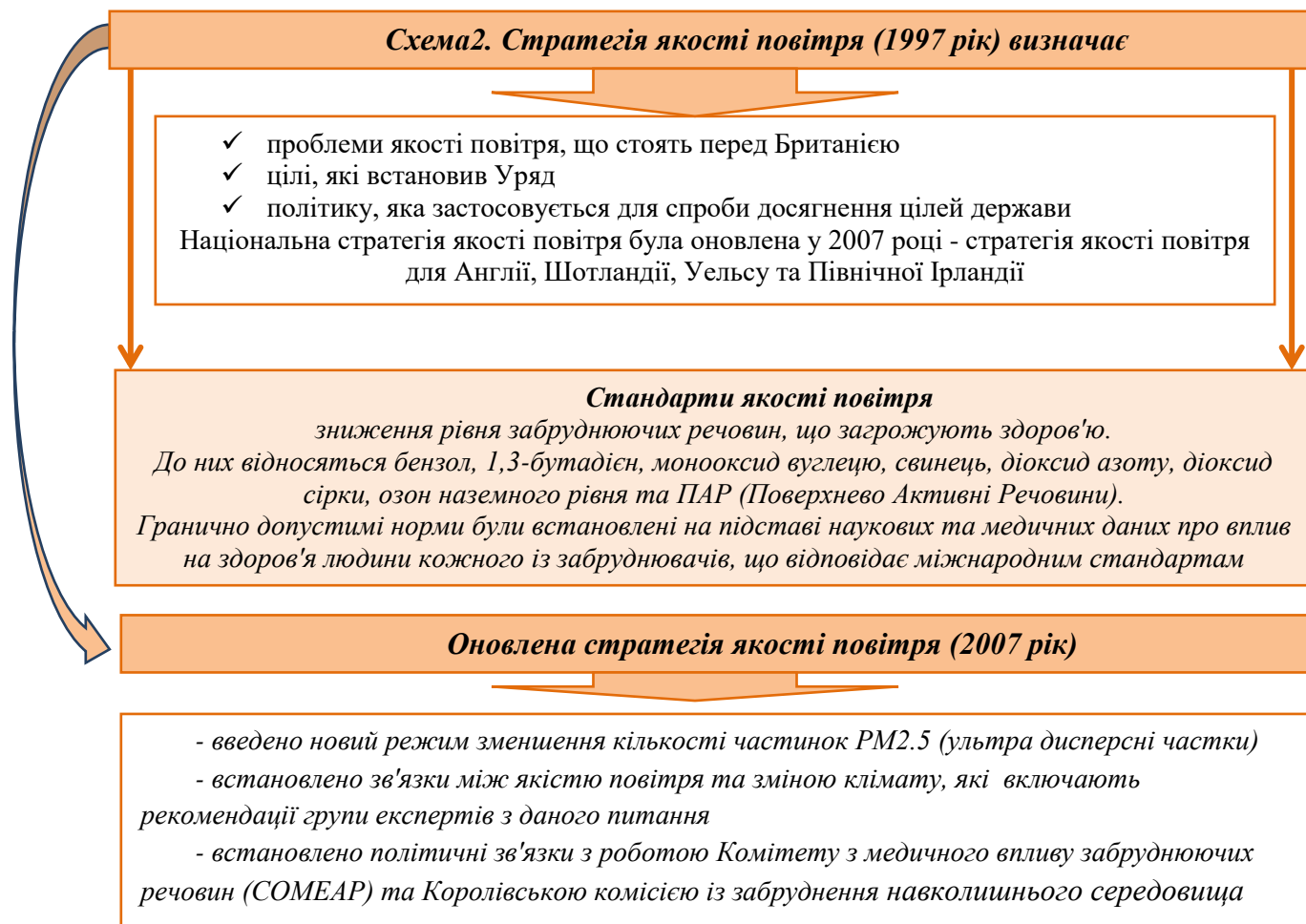
У Великобританії відповідно до **Закону Про охорону навколишнього середовища**¹⁸ та **Стратегії якості повітря 2007 р.** (Схема 2) місцеві органи влади (LAQM- Local Air Quality Management) зобов'язані перевіряти якість повітря у своїй місцевості та визначати райони, де потрібно створювати індивідуальні **плани дій та**

¹⁶ Poland's second city to ban coal use after anti-smog law approved [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.theguardian.com/environment/2015/oct/07/poland-krakow-ban-coal-use-anti-smog-law>.

¹⁷ POLAND ECOTAX RATES [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.foes.de/pdf/Poland%20Ecotax%20rates.pdf.

¹⁸ Environment Act 1995 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1995/25/contents>.

заходів щодо зменшення забруднення.¹⁹ Відповідальність за дотримання граничних значень якості повітря передана **національним адміністраціям** у Англії, Шотландії, Уельсі та Північній Ірландії.

➤ **Заходи щодо підвищення якості повітря, пов'язані з транспортними засобами**

Положення про дорожні транспортні засоби²⁰ регулюють стандарти виробництва нових автомобілів, включаючи стандарти щодо викидів відпрацьованих газів.

Також може бути видане **штрафне повідомлення** на суму **20 фунтів стерлінгів** уповноваженим працівником місцевої влади в Англії, Уельсі та Шотландії автомобілістам, які залишають свої двигуни ввімкненими протягом тривалого часу. У

¹⁹ Environmental Protection UK – Air quality committee [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.environmental-protection.org.uk/>

²⁰ The Road Vehicles (Authorised Weight) and (Construction and Use) (Amendment) Regulations 2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.legislation.gov.uk/ukxi/2017/881/made.

разі несплати штрафу протягом зазначеного терміну його розмір збільшується до 40 фунтів стерлінгів.

Нині у Великобританії всі нові авто на бензині працюють на безводному паливі, а продаж етилованого бензину було заборонено у січні 2000 року. Виробники та імпортери бензину, які бажають використовувати бензин з етиловим каталізатором для використання в класичних та історичних автомобілях, повинні подавати **заявку на отримання відповідного дозволу від Департаменту транспорту.**

➤ **Заходи щодо підвищення якості повітря, пов'язані з домогосподарствами**

Відповідно до **Закону Про чисте повітря 1993 р.**²¹ місцеві органи влади можуть оголосити всю свою територію або її частину **Зоною контролю «чистоти диму»**, тобто забороняється постачання та використання бітумного вугілля та деревини в якості палива. Єдине виключення - якщо людина має **дозвіл на використання** цього палива для опалювання. Порушення тягне за собою штраф у розмірі **1000 фунтів стерлінгів.**²²

➤ **Заходи щодо підвищення якості повітря, пов'язані з промисловістю**

Відповідно до **Закону Про чисте повітря** заводи та торговельні приміщення повинні забезпечувати ефективне згорання палива, без викидів темного диму. Заборонено викиди темного диму від відкритого спалювання (багаття) на промислових, торговельних майданчиках або на сільськогосподарських угіддях.

З 2007 р. в Англії та Уельсі були введені **положення про контроль та запобігання забруднення навколишнього середовища (EPRs)**. EPR охоплює широкий спектр галузей промисловості:

- виробництво палива;
- виробництво і переробку металів;
- мінеральну промисловість;
- хімічну промисловість;
- утилізацію та переробку відходів;
- обробку продуктів харчування та напоїв тощо.

Усі галузі, охоплені EPR, повинні отримати **дозвіл на експлуатацію**. Такий дозвіл регулює всі аспекти роботи окремої установки чи підприємства загалом: шум, вібрацію, тепло, енергоефективність, політику запобігання аваріям, оцінку впливу на навколишнє середовище. Копії заявок та іншої документації для всіх дозволів вносяться до Державного реєстру.²³

²¹ Clean Air Act 1993 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1993/11/contents>.

²² Smoke control areas: the rules [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.gov.uk/smoke-control-area-rules>.

²³ National Air Quality Strategy [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.environmental-protection.org.uk/policy-areas/air-quality/air-pollution-law-and-policy/air-pollution-laws/.

Швейцарська Конфедерація

Забруднення повітря регулюється **Федеральним Законом Про охорону навколишнього середовища (ЕРА)²⁴** та **Указом про контроль за забрудненням повітря від 16 грудня 1985 року (ОАРС)²⁵**.

➤ **Заходи щодо підвищення якості повітря, пов'язані з транспортними засобами**

Федеральний уряд постійно змінює положення щодо вихлопних газів та якості палива з метою зменшення викидів забруднюючих речовин транспортними засобами. Оновлення громадського транспорту та запровадження обмежень на швидкість руху транспорту сприяють поліпшенню якості повітря.

Для тракторів, машин та обладнання на будівельних майданчиках, що працюють на бензині, застосовуються норми законодавства ЄС щодо викидів. Машини та обладнання, що працюють на дизельному паливі, повинні також відповідати обмеженню кількості викидів забруднюючих часток.

Крім того, певні правила встановлені федеральним урядом для бензину та дизельного палива. До складу масла, деревини, газу та вугільного палива застосовуються обмежувальні норми або правила якості.

VOC²⁶ податкові стимули. Податок VOC створює фінансовий стимул для обмеження застосування продуктів, що містять VOC (норма податку складає 3 швейцарських крон = 2,6 євро за 1 кг VOC).²⁷

**Інформацію підготували
Олена Копил, Лариса Неруш,
інтерни Програми стажування у ВРУ 2018 р.**

---

²⁴ Federal Act on the Protection of the Environment [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.admin.ch/opc/en/classified-compilation/19830267/index.html>

²⁵ Ordinance on Air Pollution Control (OAPC) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.admin.ch/opc/en/classified-compilation/19850321/index.html>

²⁶ VOC (volatile organic compounds) – леткі органічні речовини. Органічні речовини, які мають досить високий тиск пари при нормальних умовах, щоб в значущих концентраціях потрапляти в навколишнє середовище (приміщення, атмосферу).

²⁷ Massnahmen zur Luftreinhaltung [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bafu.admin.ch/bafu/en/home/topics/air/in-brief.html>

Забруднення повітря - чинне законодавство²⁸

Розділ регулювання	Назва документа	Питання регулювання
Якість повітря	<p>Директива 2008/50 / ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 травня 2008 р. Щодо якості атмосферного повітря та чистого повітря для Європи</p>	<p>Встановлює цілі якості повітря, включаючи амбітні та економічно вигідні цілі, спрямовані на підвищення рівня здоров'я людини та якості навколишнього середовища до 2020 року. Вона також визначає шляхи їх оцінки та застосування будь-яких коригувальних заходів, якщо не будуть виконані стандарти</p>
Забруднення атмосфери	<p>Рішення 81/462 / ЄЕС від 11 червня 1981 р. Укладає Конвенцію про транскордонне забруднення довкілля</p>	<p>Укладається від імені Європейського Союзу (ЄС) та країн-членів ЄС Женевської конвенції про транскордонне забруднення повітря на великі відстані. Відповідно до цієї конвенції сторони (тобто країни ЄС, які ратифікували Конвенцію) зобов'язуються працювати разом, щоб обмежувати, поступово запобігати та зменшувати їхні викиди забруднювачів повітря, з метою боротьби із транскордонним забрудненням</p>
	<p>Директива 94/63 / ЄС від 20 грудня 1994р. Контроль викидів летких органічних сполук (ЛОС) внаслідок зберігання бензину та його розподіл від терміналів до сервісних станцій</p>	<p>Спрямована на зменшення викидів від летких органічних сполук через випаровування бензину в сховищах зберігання та розподілу палива</p>
	<p>Рішення Ради 2001/379 / ЄС від 4 квітня 2001 р. Про схвалення від імені Європейського Співтовариства Протоколу до Конвенції 1979 року про транскордонне забруднення повітря на великі відходи важких металів</p>	<p>Знизити викиди важких металів, які підлягають транскордонному транспортуванню на великі відстані і можуть мати несприятливий вплив на здоров'я людини та навколишнє середовище</p>
	<p>Директива 2001/81 / ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23 жовтня 2001 р. Про національні граничні рівні викидів для деяких атмосферних забруднювачів</p>	<p>Встановлює обмеження на загальні викиди для чотирьох забруднювачів - діоксиду сірки, оксидів азоту, летких органічних сполук та аміаку. Дії ЄС продовжують бути необхідними через тривалий транскордонний характер цих забруднюючих речовин</p>
	<p>Рішення Ради 2006/507 / ЄС від 14 жовтня 2004р. Стосовно укладення від імені Європейського Співтовариства Стокгольмської конвенції про стійкі органічні забруднювачі</p>	<p>Стійкі органічні забруднювачі (СОЗ) завдають шкоди здоров'ю людей та навколишньому середовищу. Стокгольмська конвенція ґрунтується на принципі обережності та намагається забезпечити безпечне знищення цих речовин, а також скорочення їх виробництва та використання</p>
	<p>Регламент (ЄС) № 1005/2009</p>	<p>Встановлює правила щодо виробництва, імпорту, експорту, продажу, використання,</p>

²⁸ EUR-Lex: EU law [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

		<p>Європейського Парламенту та Ради від 16 вересня 2009 р.</p> <p>Про речовини, які руйнують озоновий шар</p>	<p>відновлення, переробки, рекультивації та знищення речовин, що шкодять озоновому шару. Вона встановлює вимоги до звітування та заходи щодо товарів та обладнання, які використовують ці речовини</p>
		<p>Директива 2009/126 / ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 жовтня 2009 р.</p> <p>Про відновлення парових палив партії II під час заправки автотранспорту на автозаправних станціях</p>	<p>Це забезпечує відновлення шкідливих парів бензину, які в іншому випадку будуть викидатися під час заправки автомобіля на станції технічного обслуговування. Бензинові насоси багатьох автосервісів ЄС повинні бути обладнані для відновлення цієї пари</p>
З е м е л ь н і а в т о т р а н	Всі автотранспортні засоби	<p>Директива 98/70 / ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 жовтня 1998 р.</p> <p>Про якість бензину та дизельного палива</p>	<p>ЄС запровадив правила, які забороняють наявність свинцю в бензині та обмежують кількість сірки в дизельному паливі, для того щоб поліпшити якість повітря та зменшити викиди парникових газів (ПГ)</p>
		<p>Директива 1999/94 / ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 грудня 1999 р.</p> <p>Стосовно наявності споживчої інформації щодо економії палива та викидів CO₂, щодо продажу нових легкових автомобілів</p>	<p>Забезпечення доступу споживачів до інформації, яка стосується економії палива та викидів CO₂ нового пасажирського транспорту, пропонованого до продажу або оренди</p>
		<p>Директива 2006/40 / ЄС Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2006 р.</p> <p>Стосовно викидів від систем кондиціонування повітря на транспортних засобах</p>	<p>Спрямована на скорочення викидів парникових газів, що використовуються в системах кондиціонування в автотранспортних засобах. Таким чином, це запобігає будь-яким перешкодам, які можуть виникнути на внутрішньому ринку, від прийняття державами-членами ЄС різних технічних вимог з цього аспекту</p>
		<p>Регламент (ЄС) № 715/2007 Європейського Парламенту та Ради від 20 червня 2007 р.</p> <p>Про затвердження типу автомобільних транспортних засобів щодо викидів від легких пасажирських і комерційних транспортних засобів (Euro-5 та Euro-6) і про доступ до інформації щодо ремонту та технічного обслуговування транспортних засобів</p>	<p>Гармонізує технічні вимоги щодо зменшення викидів від автомобілів та фургонів, відомих як легкові автомобілі. Охоплює запасні частини, такі як пристрої контролю забруднення, і встановлює правила їх обслуговування та ремонту</p>

с п о р т н і	з а с о б и	<p align="center">Регламент (ЄС) № 595/2009 Європейського Парламенту та Ради від 8 серпня 2009 р.</p> <p>Про затвердження типу автомобільних транспортних засобів та двигунів щодо викидів від важких транспортних засобів (Euro VI) та про доступ до інформації щодо ремонту та обслуговування транспортних засобів</p>	<p>Цей Регламент визначає правові рамки для затвердження типу автомобілів, двигунів та запасних частин для важких транспортних засобів відповідно до їхніх характеристик викидів. Він також встановлює правила щодо:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ відповідності транспортних засобів та двигунів ✓ довговічності пристроїв контролю забруднення ✓ бортових діагностичних (OBD) систем ✓ доступності інформації щодо ремонту та технічного обслуговування бортового обладнання та транспортних засобів <p>вимірювання споживання палива та викидів CO₂.</p>
		<p align="center">Регламент (ЄС) № 443/2009 Європейського Парламенту та Ради від 23 квітня 2009 р.</p> <p>Про встановлення норм викидів для нових легкових автомобілів в рамках інтегрованого підходу Співтовариства щодо скорочення викидів CO₂ від легких транспортних засобів</p>	<p>Він встановлює стандарти для нових легкових автомобілів щодо їх викидів двоокису вуглецю (CO₂). Поточна межа встановлюється 130 грамів CO₂ на кілометр. До 2021 року планується зменшити ліміт до 95 грамів CO₂ / км.</p>
		<p align="center">Директива 2009/33 / ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23 квітня 2009 р.</p> <p>Про заохочення екологічно чистих та енергозберігаючих транспортних засобів для дорожнього транспорту</p>	<p>Ця Директива спрямована на сприяння та стимулювання розвитку ринку екологічно чистих і енергоефективних транспортних засобів. Що стосується закупівель для громадського транспорту, то директива вимагає від державних органів та деяких інших операторів враховувати вплив цих транспортних засобів протягом їхнього експлуатаційного терміну з точки зору енергоспоживання, викидів CO₂ та інших викидів забруднюючих речовин.</p>
		<p align="center">Регламент (ЄС) № 510/2011 Європейського Парламенту та Ради від 11 травня 2011 р.</p> <p>Про встановлення норм викидів для нових легкових комерційних транспортних засобів у рамках інтегрованого підходу Союзу для скорочення викидів CO₂ від легкових транспортних засобів</p>	<p>Цей Регламент встановлює вимоги до експлуатаційних характеристик викидів двоокису вуглецю (CO₂) від нових легкових комерційних транспортних засобів. Середній рівень викидів CO₂ від цих транспортних засобів не повинен перевищувати 175 грамів на кілометр з 2017 року. З 2020 року рівень не повинен перевищувати 147 грамів CO₂ на кілометр.</p>
	Позашляхо вики	<p align="center">Регламент (ЄС) 2016/1628 Європейського Парламенту та Ради від 14 вересня 2016 року</p> <p>Вимоги до лімітів газоподібних забруднюючих речовин для двигунів внутрішнього згорання</p>	<p>Він визначає межі викидів забруднюючих речовин для двигунів різних діапазонів потужності та позашляхових рухомих машин, з метою поступового зменшення викидів та поступового вилучення обладнання з найбільш забруднюючими двигунами.</p>
Промисло вість	<p align="center">Директива 2010/75 / ЄС Європейського Парламенту та Ради від 24 листопада 2010 р.</p> <p>Про промислові викиди (комплексне запобігання та боротьбу із забрудненням)</p>	<p>Зменшення шкідливих промислових викидів, зокрема шляхом кращого застосування найкращих доступних технологій (НДТ), що сприяє як здоров'ю громадян, так і навколишньому середовищу.</p>	

**Директива ЄС (ЄС) 2015/2193
Європейського Парламенту та Ради
від 25 листопада 2015 р.**

Щодо обмеження викидів певних забруднюючих речовин у повітря з середніх установок згорання

Встановлює правила контролю викидів двоокису вуглецю (SO₂), оксидів азоту (NO_x) та пилу (частинок) від середовищних установок згорання, а також правила моніторингу викидів окису вуглецю (CO) від цих установок.

Мета - зменшити потенційну шкоду для здоров'я людини та навколишнього середовища.

Додаток Б

Кількість викидів CO₂ та ставки податку на викид вуглецю та ETS²⁹ за 2016 рік

Країна	Область відання	Кількість викидів CO ₂ в тонах	Податок		ETS		Перекриття податком і ETS ²⁰	Викиди, які не покриваються податками чи ETS
			Середня плата за тону CO ₂ , Євро	Частина покритих викидів	Середня плата за тону CO ₂ , Євро	Частина покритих викидів		
Федеративна Республіка Німеччина	<i>Сільське господарство та рибальство</i>	0	0,00	100%	0,00	100%	0%	0%
	<i>Електрика</i>	270 830	26,20	100%	7,24	89%	89%	0%
	<i>Промисловість</i>	233 586	16,96	58%	7,24	58%	36%	20%
	<i>Позашляховий транспорт</i>	4 745	162,20	24%	7,24	39%	9%	47%
	<i>Житло та комерція</i>	171 703	25,97	80%	7,24	0%	0%	20%
	<i>Автомобільний транспорт</i>	152 238	220,30	100%	0,00	0%	0%	0%
	<i>Всього²¹</i>	833 102	55,90	84%	3,31	46%	39%	10%
Республіка Польща	<i>Сільське господарство та рибальство</i>	12 473	127,07	45%	7,24	1%	0%	55%
	<i>Електрика</i>	120 520	5,29	100%	7,24	93%	93%	0%
	<i>Промисловість</i>	87 644	10,60	30%	7,24	67%	20%	24%
	<i>Позашляховий транспорт</i>	1 012	127,15	35%	7,24	56%	19%	29%
	<i>Житло та комерція</i>	56 826	8,99	8%	7,24	0%	0%	91%
	<i>Автомобільний транспорт</i>	47 301	137,74	95%	0,00	0%	0%	5%

²⁹ ETS - схема торгівлі викидами з фіксованою ціною. ETS працює, встановлюючи обмеження на викиди та вимагаючи, щоб випромінювачі створили дозвіл на кожен тону викидів CO₂. Якщо випромінювачі CO₂ ще не мають дозволу, вони повинні або скоротити викиди, або придбати дозвіл від іншого емітента, який потім повинен скоротити свої викиди на продану кількість.

	Всього²¹	325 774	24,22	62%	3,82	53%	40%	25%
Французька республіка	<i>Сільське господарство та рибальство</i>	11 394	24,41	89%	7,24	0%	0%	11%
	<i>Електрика</i>	27 113	12,36	100%	7,24	96%	96%	0%
	<i>Промисловість</i>	102 676	8,28	55%	7,24	59%	36%	22%
	<i>Позашляховий транспорт</i>	4 798	21,27	11%	7,24	60%	7%	35%
	<i>Житло та комерція</i>	114 853	18,67	38%	7,24	1%	0%	62%
	<i>Автомобільний транспорт</i>	127 112	180,16	100%	0,00	0%	0%	0%
	Всього²¹	387 945	63,75	68%	1,69	23%	17%	25%
Велика Британія	<i>Сільське господарство та рибальство</i>	1 680	27,36	66%	7,24	10%	10%	34%
	<i>Електрика</i>	160 840	10,88	100%	7,24	96%	96%	0%
	<i>Промисловість</i>	117 473	18,12	57%	7,24	56%	29%	16%
	<i>Позашляховий транспорт</i>	5 120	50,48	39%	7,24	40%	16%	36%
	<i>Житло та комерція</i>	93 937	23,18	32%	7,24	1%	0%	67%
	<i>Автомобільний транспорт</i>	111 359	280,57	100%	0,00	0%	0%	0%
	Всього²¹	490 411	71,46	76%	3,29	45%	39%	17%
Швейцарська Конфедерація	<i>Сільське господарство та рибальство</i>	450	0,00	0%	0,00	0%	0%	100%
	<i>Електрика</i>	369	50,40	7%	0,00	0%	0%	93%
	<i>Промисловість</i>	10 585	18,57	40%	24,97	42%	19%	36%
	<i>Позашляховий транспорт</i>	315	164,96	35%	24,97	7%	3%	60%
	<i>Житло та комерція</i>	17 987	29,12	82%	0,00	0%	0%	18%
	<i>Автомобільний транспорт</i>	16 864	252,17	100%	0,00	0%	0%	0%
	Всього²¹	46 570	102,42	77%	2,42	10%	4%	18%